

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku G. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 stycznia 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. przyznaje radcy prawnemu J. C. od Skarbu Państwa - Sądowi Apelacyjnego w [...] kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) powiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej na rzecz wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2017 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację wnioskodawcy G. O. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w T. z dnia 29 września 2016 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T. o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 30 października 2015 r., odmawiającej przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, wobec niespełnienia przesłanek

określonych w art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.).

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji oparte m.in. na dowodach z opinii lekarzy biegłych sądowych - internisty, neurologa, ortopedy oraz psychiatry, według których wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej, ale przede wszystkim nie spełnił przesłanek określonych w art. 57 ust. 1 powyższej ustawy, nie wykazał bowiem wymaganego 5 letniego stażu ubezpieczeniowego (uznano 20 dni) w ostatnim dziesięcioleciu przed ustaloną orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS datą powstania niezdolności do pracy.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucając naruszenie przepisów postępowania – art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 387 § 2¹ k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 391 k.p.c. poprzez „niezawarcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, obligatoryjnych, następujących elementów uzasadnienia: dowodów, na których Sąd się oparł ustalając okresy składkowe i nieskładkowe skarżącego, przyczyn dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dokumentom dołączonym do apelacji oraz dokumentom dokumentacji medycznej składanej przez skarżącego w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, brak odniesienia do zarzutów apelacji skarżącego dotyczących niezgodności wyroku Kartą Praw Podstawowych UE (art. 47, art. 6) i Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz brak odniesienia do zarzutów dotyczących opinii biegłych lekarzy, a nadto braku wskazania na jakich okolicznościach faktycznych wydano zaskarżone orzeczenie”, art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 378 i 379 pkt 5 k.p.c. poprzez „jego niezastosowanie w sytuacji naruszenia przez Sąd I instancji art. 5 k.p.c. i art. 212 § 2 k.p.c. oraz art. 48 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego i nieustanowienie skarżącemu pełnomocnika z urzędu (...)”.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach pomocy prawnej świadczonej z urzędu, oświadczając, że koszty te, nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na „konieczność rozważenia przez Wysoki Sąd prawidłowości zastosowania norm prawa procesowego z art. 328 § 2 k.p.c., art. 387 § 2¹ k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 391 k.p.c. w świetle lakonicznej treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, powodującej uzasadnione przypuszczenie, że rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego jest wadliwe i powoduje brak pewności skarżącego, co do zasadności wydanego rozstrzygnięcia. (...). Ponadto rozważenia wymaga ocena zasadności niezastosowania art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 378 i 379 pkt 5 k.p.c., w sytuacji realnego braku obrony swoich praw przez skarżącego cierpiącego na zaburzenia psychiczne stwierdzone przez biegłych lekarzy i co za tym idzie dokonanie oceny czy Sąd Apelacyjny pominął okoliczność nieważności postępowania w sprawie, która to powodowałaby konieczność uchylecia wyroku Sądu pierwszej instancji. Kwestia ustanawiania z urzędu pełnomocników dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest kwestią ściśle związana z przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 3 K.p.c.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Na wstępie należy rozważyć podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut nieważności postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw jako podstawa nieważności postępowania określona w art. 379 pkt 5 k.p.c. to sytuacje, w których z powodu wadliwości procesowych, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego strona nie mogła brać udziału i nie brała udziału w postępowaniu lub w jego istotnej części (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1998 r. (III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999 nr 5, poz. 41). W orzecznictwie Sądu

Najwyższego ugruntowane jest także stanowisko, że odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie jest pozbawieniem możliwości obrony i nie powoduje nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., jak również nie narusza art. 6 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności - Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 - (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1999 r., II UKN 418/98, OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 359; z dnia 25 listopada 2004 r., III UK 167/04, niepublikowane oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 r., III UK 167/04, niepublikowane). Również naruszenie art. 5 k.p.c. przez niepouczenie osoby głęboko chorej psychicznie o konieczności ustanowienia pełnomocnika w procesie nie powoduje nieważności postępowania (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 271/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 95). Podkreślenia wymaga również, że nie budzi wątpliwości w orzecznictwie, że nie uzasadnia zarzutu nieważności postępowania wynikającej z art. 379 pkt 5 k.p.c. okoliczność, że strona z powodu niewiedzy nie zgłosiła dowodów w celu wykazania zasadności swego żądania (por. wyrok z dnia 18 lutego 2003 r., II UK 120/02, niepublikowany), a także nieprzeprowadzenie przez sąd pracy dowodu z urzędu (por. postanowienie z dnia 20 maja 2003 r., I PK 95/03, niepublikowane). Należy zauważyć, że skarżącemu ustanowiono na jego wniosek pełnomocnika procesowego z urzędu w postępowaniu kasacyjnym (postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 lipca 2017 r.), który przygotował w jej imieniu skargę kasacyjną. Wskazać należy również, że zarzut nieważności postępowania z przyczyny, o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., jest całkowicie chybiony, jeżeli z akt rozpoznawanej sprawy jednoznacznie wynika, że strona skarżąca czynnie uczestniczyła w postępowaniu i nie była pozbawiona możliwości korzystania z przysługujących jej praw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., III SK 29/04, niepublikowany), nawet w sytuacji, gdyby wcześniej doszło do naruszenia przez sąd przepisów procesowych (por. wyrok z dnia 10 marca 1998 r., I CKN 524/97, Prok. i Pr. 1999 nr 5, poz. 43). W obliczu powyższego brak zatem podstawa do uznania, że wnioskodawca w toku postępowania sądowego był pozbawiony możliwości obrony swoich praw.

Nie można także uznać za uzasadnioną wskazywaną we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania potrzebę „rozważenia (...) prawidłowości zastosowania norm prawa procesowego z art. 328 § 2 k.p.c., art. 387 § 2¹ k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 391 k.p.c. w świetle lakonicznej treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, powodującej uzasadnione przypuszczenie, że rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego jest wadliwe i powoduje brak pewności skarżącego, co do zasadności wydanego rozstrzygnięcia”. Na wniosek skarżącego zawarty w piśmie z dnia 27 maja 2017 r., co do uzupełnienia transkrypcji uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego, bądź przekazanie nagrania zarejestrowanego podczas rozprawy, Sąd drugiej instancji doręczył skarżącemu zapis dźwiękowy rozprawy z dnia 13 kwietnia 2017 r., informując, że nie jest możliwe uzupełnienie transkrypcji ogłoszonego wyroku.

Ponadto, w okolicznościach sprawy, uzasadnienie skargi kasacyjnej w istocie sprowadza się do polemiki z poczynionymi na podstawie opinii biegłych ustaleniami Sądu pierwszej instancji, co do stanu zdrowia wnioskodawcy oraz daty powstania niezdolności do pracy.

Warto także zwrócić uwagę, w związku z podstawami skargi, że zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej może być naruszenie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, z wyłączeniem zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Wyłączenie to oznacza pozbawienie stron możliwości kwestionowania prawidłowości dokonanych przez sąd ustaleń poprzez odnoszący się do sfery oceny i wnioskowania zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., II CSK 372/09, LEX nr 577688).

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania orzeczono uwzględniając § 15 ust. 2 oraz § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).